

SERVICIUL TRAUMATOLOGIE
ȘI ORTOPEDIE – COMPARTIMENT
INDIVIZIBIL ÎN COMPLEXUL DE SECURITATE A
SĂNĂTĂȚII POPULAȚIEI (SINTEZĂ DOCTRINARĂ)

Ion MARIN, Constantin EȚCO,
Universitatea de Stat de Medicină
și Farmacie Nicolae Testemițanu

Summary

Traumatology and Orthopedy Service – indivisible compartment in health safety complex of people (doctrinaire synthesis)

A doctrinaire synthesis of the founding and development of Traumatology and Orthopedy service in Republic of Moldova are presented. Prof. N. Testemitanu as a director of the Republican Clinical Hospital, later Rector of the Medical Institute, Minister of Health contributed directly: to opening of the first specialized department (1959), to inauguration of Traumatology and Orthopedy Chair (1962), to the establishing of the Republican Clinical Hospital of Traumatology and Orthopedy (1964), to the training of specialists in the field, etc.

Keywords: *traumatology and orthopedy service in Republic of Moldova*

Резюме

Травматолого-ортопедическая служба – неотделимый компонент в комплексе мер защиты здоровья населения (доктринарный синтез)

Представлен синтез доктрины создания и развития травматолого-ортопедической службы в Республике Молдова под эгидой профессора Николае Тестемициану. Будучи главным врачом Республиканской клинической больницы, затем Ректором Кишиневского государственного медицинского института, министром здравоохранения республики последовательно открыл: первое травматолого-ортопедическое отделение (1959), кафедру по этой специальности (1962), строил Республиканскую клиническую больницу травматологии и ортопедии (1964), активно занимался вопросами подготовки специалистов по данной дисциплине и т.д.

Ключевые слова: *травматолого-ортопедическая служба в Республике Молдова*

Nicolae Testemițanu (1927-1986)

Introducere

Până în anul 1959, în Republica Moldova, pacienților traumatizați le acordau ajutor medicii-generalști și chirurgii din instituțiile medicale polivalente, în măsura posibilităților de atunci. În republică, în 1956 activau numai 2 medici-specialiști la această disciplină: unul ca medic-șef la Spitalul invalizilor de război, cu sediul în or. Cămenca, originar din Rusia; altul – în cadrul Institutului de Stat de Medicină din Chișinău (ISMC), în calitate de asistent universitar, invitat din Ucraina. În celelalte republici sovietice funcționau secții specializate în spitale orașenești și

raionale, 20 de institute științifico-practice în domeniu (Moscova, Petersburg, Irkutsk, Novosibirsk, Kiev, Harkov, Donețk, Minsk, Riga, Baku, Tașkent, Tbilisi, Erevan etc.), 5 institute de protezare și ortezare, spitale clinice traumatologo-ortopedice regionale, catedre de profil în institutele de învățământ superior medical, dispensare și complexe sanatoriale, care funcționează și în prezent.

Acest serviciu medical specializat în domeniul osteoarticular a căpătat o deosebită dezvoltare pe plan internațional după cele 2 războaie mondiale, această dezvoltare medicală continuând și astăzi, în condițiile pandemiei de traumatisme de diversă origine. Ele aduc mari pierderi omenești, sporesc invaliditatea și aduc daune incomensurabile economiei mondiale. Această situație ține în gardă societatea și guvernele tuturor statelor existente.

Fondarea serviciului traumatologie și ortopedie în Republica Moldova

Marele savant Nicolae Testemițanu a elaborat strategia și tactica creării acestui serviciu traumatologic-ortopedic în republică, începând cu organizarea primei secții specializate (40 de paturi) în cadrul Spitalului Clinic Republican (1959), unde a activat ca medic-șef. Ulterior, fiind rector al ISMC, a fondat Catedra *Traumatologie și Ortopedie* (1962), laboratorul de colectare și conservare a țesuturilor xeno- și alogene (1962). Încă în anul 1961 a contribuit la legitimarea Asociației Traumatologilor-Ortopezi din Republica Moldova (ATORM). În calitate de ministru al Sănătății, a ctitorit Spitalul Clinic Republican de Traumatologie, Ortopedie și Protezare (1964).

N. Testemițanu a depus eforturi enorme pentru pregătirea specialiștilor în domeniu, folosind cele mai prestigioase centre

specializate din Moscova, Leningrad, Kiev, Minsk, Harkov, Kurgan, deschizând drumul multor tineri, ca apoi să-și perfecționeze măiestria în România, Italia, Germania, SUA, Franța etc. Împreună cu echipa deja formată, N. Testemițanu a participat activ la crearea și dirijarea compartimentelor specialității date în orașele și raioanele republicii (secții specializate în staționările spitalelor polivalente, cabinete speciale în policlinici, puncte traumatologice în orașele mari). A implementat sistemul de dispensarizare a pacienților afectați de patologii traumatice și ortopedice (dobândite și congenitale), sistemul de curăție a instituțiilor de profil din republică. A fost trasat programul științific privind cele mai arzătoare probleme republicane în traumatologie și ortopedie. (La catedră funcționează expoziția de materiale din istoria USMF *Nicolae Testemițanu*, a catedrei și a Spitalului Clinic de Traumatologie și Ortopedie (SCTO); galeria renumiților savanți.) În consecință, au fost obținute rezultate spectaculoase, care au demonstrat genialitatea acestei marcante personalități a medicinei autohtone.

La începutul anului 1990, în republică activau deja circa 300 de specialiști, funcționau 2600 de paturi specializate. Catedra și SCTO în ansamblu funcționează ca o matcă în stupul de albine, îndeplinind funcții de „stat major” pentru întreg serviciul respectiv din republică. La catedră și în spital, de rând cu procesul de instruire, se efectuează investigații științifice, se elaborează invenții în specialitate. Funcționează prodigios cercul științific studentesc – principala sursă de viitori specialiști în traumatologie și ortopedie. Colaboratorii catedrei și ai SCTO efectuează anual peste 3500 de intervenții chirurgicale la aparatul locomotor, la cele mai dificile patologii după diagnostic și tratament; consultă peste 25000 de pacienți pe cale de ambulatoriu, trimiși din toate localitățile țării. Aici are loc atestarea profesionistă a specialiștilor din republică, discutarea și aprobarea tezelor de doctorat și de postdoctorat (corespunzător 40 și 16 teze).

O activitate importantă de instruire și educație profesională este desfășurată la ședințele ATORM (peste 430). Colaboratorii catedrei au elaborat și au publicat 3 manuale pentru studenți: *Traumatologie și ortopedie* (2), *Chirurgie de campanie* (1). Încă în anul 1970 a fost editat manualul *Traumatologie și ortopedie*, tradus din limba rusă în limba română (autor – academicianul N. Novacenko, or. Harkov). Trebuie de menționat că, paralel cu creșterea profesionalismului specialiștilor și dezvoltarea serviciului în întregime, mulți ani la rând catedra și SCTO s-au ocupat și de recuperarea pacienților cu consecințe vicioase rămase din trecut.

Date importante din istoria dezvoltării acestei discipline și a serviciului științifico-practic din Republica Moldova sunt publicate în reviste de specialitate, monografiile tematice, în materialele celor 7 congrese și 13 conferințe republicane în ramură, în materialele forumurilor științifice locale și internaționale, inclusiv în lucrarea consacrată celor 50 de ani de la inaugurarea Spitalului Clinic Republican de Traumatologie și Ortopedie [1, 2, 3].

Cu regret, mai mult de 10 ani se încearcă a lichida SCTO, în pofida importanței și necesității acestui centru specializat pentru ocrotirea sănătății, pregătirea cadrelor în ramură, dezvoltarea științei etc. Doar nimeni nu pune întrebarea lichidării vreunui din institutele importante: Pulmonologie și Ftiziatrie, Cardiologie, Oncologie, Neurologie și Neurochirurgie, al Mamei și Copilului, Medicina de Urgență etc. Fără aceste imperative testemițene ar fi fost imposibil de obținut succesele actuale. O productivitate științifico-practică atât de înaltă poate fi realizată numai de un colectiv bine selectat, instruit și talentat. Dacă admitem că n-ar fi existat doctrina lui N. Testemițanu în ortopedie și traumatologie și am fi rămas numai la secții specializate în spitalele polivalente, cu un număr redus de medici (2-3), astăzi în acest domeniu am fi atestat o stagnare cu greu de imaginat.

Prin urmare, Spitalul Clinic Republican de Traumatologie și Ortopedie – opera marelui patriot Nicolae Testemițanu (d.h.m., profesor universitar, academician, Om de Stat, cetățean de onoare, personalitate eminentă, Laureat al Premiului de Stat etc.) – trebuie să fie păstrat! Ar fi rațional de a trece SCTO în localul Centrului de protezare, unde condițiile corespund de deplin; în același timp, s-ar păstra denumirea inițială – Spitalul Clinic Traumatologie, Ortopedie și Protezare (SCTOP), dată argumentată în anul 1964 de către N. Testemițanu. Prin aceasta s-ar păstra patrimoniul dat cu specialiști și o experiență unică, acumulată timp de peste jumătate de secol în activitatea și colaborarea cu prestigioase centre similare din multe țări ale lumii; totodată, reducerea cheltuielilor financiare prin această reformă ar fi enormă.

De altfel, cine va fi acel „stat major” capabil să dirijeze competent și să activeze cu forțe bine pregătite profesional în situații excepționale? Cine va primi blestemul populației sinistrate în evenimente cu manifestări catastrofale, ca cele ce au avut loc în Nepal, China, Turcia, Armenia, Haiti, Mexic, România, Tadjikistan, Jugoslavia, Japonia, India etc.? Cu atât mai mult că ne aflăm într-o zonă seismologică în activitate – Munții Carpați (cutremurele din 1940, 1977, 1986). În internet nu întâmplător sunt prezentate centrele ortopedico-traumatologice din țările lumii și potențialul lor. Informația expusă în internet și în literatura de specialitate are însemnătate gnoseologică, lărgiște orizontul științifico-practic al populației, justifică actualitatea problemei și responsabilitatea organelor statale respective.

Printre cele mai proeminente instituții ortopedice în acest sens este The American Academy of Orthopaedics Surgeons (AAOS), inaugurată în anul 1933 în SUA. Aceasta ține relații pe probleme medico-legislative cu guvernul la nivel federal, cu administrațiile locale, cu agențiile specializate. Dirijează și ține sub control activitatea științifico-practică a tuturor centrelor ortopedice osteoarticulare din SUA, inclusiv studiază calitatea și rezultatele intervențiilor chirurgicale în acest domeniu, efectuarea investigațiilor științifice și implementarea rezultatelor obținute. Totodată, se ocupă de instruirea chirurgilor-ortopezi din țară; programează implementarea în SUA a realizărilor științifice valoroase internaționale

în traumatologie și ortopedie. Desfășoară regulat Annual Meeting Information, CME Information, Annual Meeting Education, Information for Exhibitors, Annual Meeting Programs etc. Organizează vizite ale specialiștilor, preponderent ale celor tineri, în diferite centre ortopedice din alte țări. Academia desfășoară o largă activitate în plan internațional; elaborează variate programe științifice de specialitate, publică în revista ortopedică specializată materiale valoroase, necesare specialiștilor în domeniu. În componența AAOS intră 39001 de membri (a. 2015): emeritus – 15,6%, international residents – 13,8%, US residents members – 13,7%, candidate member – 6,6/, member assoc. – 48,7%, etc. – 1,6%.

Un centru universitar de înaltă reputație internațională activează în Marea Britanie – The Robert Jones and Agnes Hunt Orthopaedics Hospital. În Franța, începând cu anul 1906, își desfășoară activitatea L'Hôpital American de Paris – centru care cuprinde întregul arsenal de patologii ortopedice, iar selectarea specialiștilor-ortopezi se face prin concurs de o înaltă exigență, aceștia urmând să aibă un stagiu în specialitate nu mai puțin de 10 ani. Un mare centru ortopedic universitar funcționează în China (Beijing), dispune de 1000 de paturi, fiind lider recunoscut în ortopedia chineză.

De o largă rezonanță internațională se bucură The Rizzoli Orthopaedic Institute din Italia, considerat un centru supermodern, care are în structura sa compartimente de colectare, conservare și distribuire de celule și țesuturi. La Milano funcționează Istituto Ortopedico Galeazzi, inaugurat în anul 2001. Intervențiile chirurgicale se efectuează aici în 14 săli de operație, din care 3 pentru pacienții ambulatorii. Un excepțional centru este Linz Accident Hospital din Austria, modernizat în anul 1951. Anual aici se tratează 6000 de pacienți în staționar și 40000 ambulatoriu. Se practică ingineria tisulară. Spitalul este helicopterizat.

Astfel de centre traumatologo-ortopedice împânzesc continentele lumii, ceea ce confirmă necesitatea lor arzătoare pentru securitatea populației nu numai în situații cotidiene, ci mai ales în cele extreme, care în secolul XXI devin tot mai frecvente.

N. Testemițanu, în anul 1964, programa evoluția Spitalului Clinic Traumatologie, Ortopedie și Protezare pe parcurs ca Institut de Traumatologie, Ortopedie și Protezare. În încheiere, confirmăm această doctrină traumatologo-ortopedică cu exemple concrete, publicate în literatura internațională de specialitate, în internet și în alte surse de informație.

Centre științifico-practice traumatologo-ortopedice din țările lumii

The American Academy of Orthopaedic Surgeons (SUA)
Hoag Orthopedic Institute, CA (SUA)
Montreal General Hospital's Trauma Centre (Canada)
McLaren Orthopedic Hospital (SUA)
National Orthopaedic Hospital (Irlanda)
The Royal National Orthopaedic Hospital (Marea Britanie)
The Robert Jones and Agnes Hunt Orthopaedic Hospital (Marea Britanie)

L'Hôpital American de Paris de Chirurgie Orthopédique (Franța)

Le Centre Orthopédique SANTY (Franța)

Schön Klinik München Harlaching. Germany's first for medicine of the musculoskeletal system (Germania)

University Hospital Charité among largest musculoskeletal centers in Germany (Germania)

The Orthopaedic Hospital Speising (Austria)

Orthopaedic Hospital Vitosha (Bulgaria)

The Orthopedics and Traumatology Center of Yeditepe University, Istanbul (Turcia)

Beijing Jishuitan Hospital – focusing on orthopaedics and burn surgery (China)

Takatsuki Orthopaedics Hospital (Japonia)

The Rizzoli Orthopaedic Institute (Italia)

L'IRCCS Istituto Ortopedico Galeazzi (Italia)

Centro traumatologico ortopedico, Torino (Italia)

The North Sydney Orthopaedic and Sports Medicine Center (Australia)

The Mexican College of Orthopedics and Traumatology (Mexic)

Penta Instituto de Traumatologia, Buenos Aires (Argentina)

Linz Accident Hospital (Austria)

Spitalul de Ortopedie *Foișor* (România)

Spitalul Clinic de Traumatologie și Ortopedie, Chișinău (Republica Moldova)

Concluzii

1. Inaugurarea, în anul 1964, a serviciului de traumatologie și ortopedie în Republica Moldova este rezultatul aportului și insistenței profesorului Nicolae Testemițanu, care pe drept este considerat fondatorul acestui domeniu specializat din medicina autohtonă.

2. Astăzi, Spitalul Clinic Republican de Traumatologie și Ortopedie reprezintă pilonul principal în activitatea specialiștilor în domeniu. Rezultatele obținute de serviciul în cauză timp de peste jumătate de secol constituie un valoros patrimoniu al medicinei autohtone.

3. Existența în lume a numeroase centre traumatologo-ortopedice dictează necesitatea ca Spitalul Clinic de Traumatologie și Ortopedie să fie promovat în calitate de centru științifico-practic de importanță republicană, fiind patronat concomitent de conducerea statului, de Ministerul Sănătății și de întreaga societate.

Bibliografie

1. Тестемитану Н.А., Гладыревский Н.Л., Стрелецкий Б.С. *Состояние и перспективы развития травматологической службы в Молдавской ССР*. В: Здравоохранение, Кишинев, 1964; № 4, с. 3-5.
2. Marin I. *Școala Nicolae Testemițanu și rolul ei în fondarea și dezvoltarea serviciului de traumatologie și ortopedie în Republica Moldova*. În: Sănătate Publică, Economie și Management în Medicină, 2014; nr. 20 (53), p. 13-15.
3. Trofăilă V. *Spitalul Clinic Traumatologie și Ortopedie la 50 de ani*. Chișinău, 2014, 240 p.